

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Samed Behrengi

Çingiraklı Deve

Çeviren: İLKNUR ÖZDEMİR

Resimleyen:
SERAP DELİORMAN

ÇOCUK

Samed Behrengi

Samed Behrengi (1939-1968) Tebriz'in Çerendâb mahallesinde (Güney Azarbaycan) doğdu. İlkokulu bitirdikten sonra Tebriz'de öğretmen okullarında öğrenim gördü. Köy okullarında öğretmenlik yaparken aynı zamanda Tebriz Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde derslere devam etti ve mezun oldu.

Azeri halk masallarından çok etkilenen Behrengi yayımladığı ilk kitabında bu masalları derledi ve daha sonra Farsça'ya çevirdi. Bu çalışmasıyla Tahran'daki edebiyat çevrelerinin dikkatini çekti. Eğitim sorunları üzerine yazdığı makale, sosyal sorunları gerçekçi bir biçimde ele aldığı çocuk hikâyeleri ve Azeri halk masalların derlemeleri ile yeni nesil yazarlar arasında yükselen bir değer olarak ününü artırdı. Behrengi, Aras Nehri'nde boğularak yaşamını yitirdiğinde yalnızca yirmi dokuz yaşındaydı. Bunun bir kaza olmadığına inanılmaktadır.

Öğretmen, çocuk öyküsü ve masal yazarı, derleyici ve çevirmen olan Samed Behrengi, yalnızca İran edebiyatının değil dünya çocuk edebiyatının önemli yazarlarından birisidir. Pek çok dile çevrilen eserleri arasında *Küçük Kara Balık*, *Bir Şeftali Bin Şeftali* ve *Çingiraklı Deve* öne çıkmaktadır.

İlknur Özdemir

İstanbul'da doğdu. İstanbul Alman Lisesi'ni ve Boğaziçi Üniversitesi İşletme Bölümü'nü bitirdi. Almanca ve İngilizceden çok sayıda çevirisi ve "Senin Öykün Hangisi" adlı bir öykü kitabı vardır.

Çocuk kitabı çevirileri: Anton Çehov: *Kaşatanka-Marangozun Köpeği*, Thomas Brezina: *Perili Otelde Tatil*, Max İntikam Peşinde, *Gizli Görev (Sevimli Canavarlar Dizisi)*, Hans Magnus Enzensberger: *Sayı Şeytanı*, Samed Behrengi: *Küçük Kara Balık*, Florence Atwater, Richard Atwater: *Boyacının Penguenleri*, Andreas H. Schmachtl: *Tilda Elmaçekirdeği Dizisi*, Nick Butterworth: *Triksi-Büyücünün Kedisi*, Samed Behrengi: *Küçük Kara Balık*, *Bir Şeftali Bin Şeftali*, *Kel Güverncinci*, *Çingiraklı Deve*, *Sevgi Masalı*, *Tarhun*.

COCUK

Kırmızı Kedi Yayınevi: 164
Çocuk ve Gençlik Kitapları: 10
Çocuk Dizisi: 10

Özgün adı: 24 Sa'at Dar Khab Va Bidary

Çingiraklı Deve
Samed Behrengi
Çeviren: İlknur Özdemir

© Bu çevirinin Türkçe yayın hakkı Kırmızı Kedi Yayınevi'nindir.

Yayın Yönetmeni: İlknur Özdemir

İllüstrasyon ve Kapak Tasarımı: Serap Deliorman
Kapak Uygulama ve Grafik: Yeşim Ercan Aydın

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni alınmaksızın, hiçbir şekilde kopyalanamaz, elektronik veya mekanik yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Birinci Basım: Ekim 2012
İkinci Basım: Haziran 2013, İstanbul
Üçüncü Basım: Kasım 2014, İstanbul
ISBN: 978-605-5340-72-8
Kırmızı Kedi Sertifika No: 13252

Baskı: Pasifik Ofset Ltd. Şti.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere / İSTANBUL
Tel: 0212 412 17 77 Sertifika No: 12027

Kırmızı Kedi Yayınevi
kirmizikedi@kirmizikedikitap.com / www.kirmizikedikitap.com
www.facebook.com/kirmizikedikitap / twitter.com/krmzkedikitap
kirmizikediedebiyat.blogspot.com.tr
Ömer Avni M. Emektar S. No: 18 Gümüşsuyu 34427 İSTANBUL
T: 0212 244 89 82 F: 0212 244 09 48

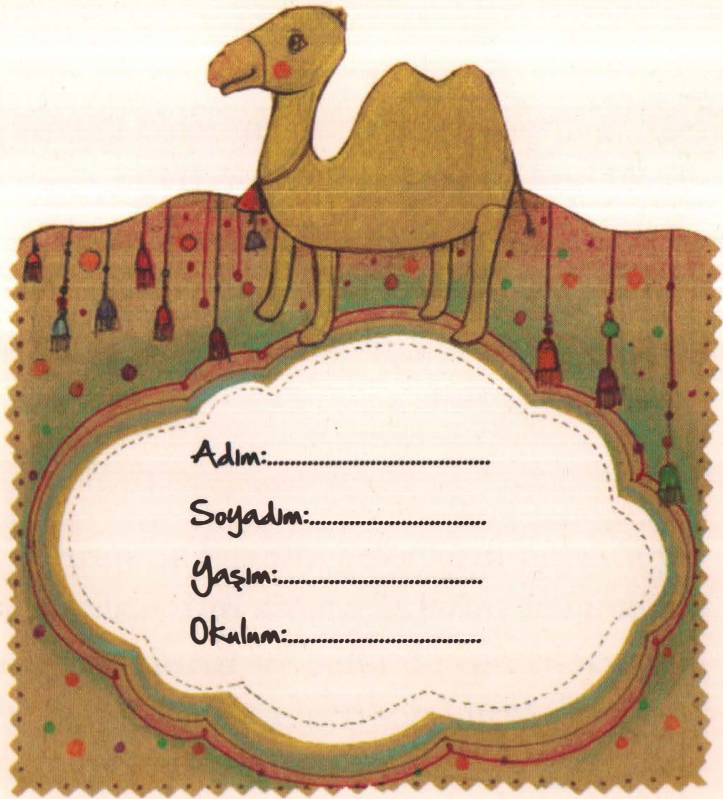
Samed Behrengi

Çingiraklı Deve

Çeviren: İlknur Özdemir

COCUK

Adım:.....

Soyadım:.....

Yaşım:.....

Okulum:.....

Sevgili okurlar,

Bu öyküyü örnek alın diye yazmadım.

Asıl amacım, diğer çocukları daha iyi tanımanız ve onların sorunlarına çözümler bulmak için üzerinde düşünmeniz.

Samed Behrengi

Tahran'da başıma gelenlerin hepsini yazacak olsaydım anlatacaklarım onlarca cilt kitabı doldurur ve belki de can sıkıcı olurdu. Bu nedenle sadece son yirmi dört saati anlatacağım, sanırım bu kadarcığını okumak öyle pek yormaz sizi. Elbette babamla birlikte Tahran'a neden geldiğimizden de söz etmem gerekir.

Babam aylardır işsizdi. Sonunda annemi, kız ve erkek kardeşlerimi bırakarak

babamla birlikte Tahran'a gittik; bizim kasabamızdan oraya gidip bir iş sahibi olanları bulmayı umuyorduk. Tanıdıklarımızdan biri seyyar dondurmacıydı. Bir başkası ikinci el giysi alıp satıyordu, bir üçüncüsü de portakal satıcısıydı.

Babam da bir el arabası sağlayıp sokak satıcılığına başladı. Soğan, patates, salatalık ve başka sebzeler satıyor, kazancı ikimizin karnını az da olsa doyurup anneme de bir miktar para göndermesine yetiyordu. Bazen babamla birlikte işe çıkıyor, bazen de kendi başıma sokaklarda dolaşıyor, babamın yanına gece olunca dönüyordum. Ara sıra ben de sakız, nazarlık filan gibi şeyler satıyordum.

Şimdi gelelim Tahran'da geçirdiğim son yirmi dört saatin hikâyesine. O gece Kasım, Ahmet Hüseyin, piyango bileti satıcısı Ziver'in oğlu, bir de ben buluşmuştuk, bir saat önce bankanın önünde tanıştığımız iki çocuk da bize katılmıştı.

Biz dördümüz bankanın önündeki

basamaklara oturmuş zar atmak için nereye gidelim diye konuşurken o iki çocuk gelip yanımıza yerleşti. İkisi de bizden iri yapıydı. Birinin tek gözü görmüyordu. Ötekinin ayaklarında yepyeni siyah ayakkabılar vardı, ama pantolonundaki delikten görünen dizi leş gibiydi. O ikisinin durumu bizden kötüydü.

Dördümüz de belli etmeden yeni ayakkabılara bakmaya başlamıştık. Sonra gözü-müz o çocuğun suratına gitti. Birbirimize bakıp, “Arkadaşlar, dikkatli olun, karşımızda bir ayakkabı hırsızı var,” diye fısıldaştık.

Yeni gelen çocuk bakışlarımızı fark etmişti. “Ne oldu? Daha önce hiç ayakkabı giymediniz mi siz?” diye sordu.

“Boş ver onlara, Mahmut,” dedi arkadaşısı. “Görmüyor musun, giysileri yırtık pırtık. Zavallılıklar, nasıl ayakkabı alsınlar?”

“Haklısın,” dedi Mahmut. “Aptalca bir soruydu benimkisi. Hem ayaklarının çıplak olduğunu görüyor, hem de onlara daha

önce hiç ayakkabı giymediniz mi diye soruyorum.”

Bir gözü görmeyen arkadaşı, “Herkesin babasında senin babanda olduğu kadar para yok ki çocuğuna yeni ayakkabılar almak için avuç dolusu para harcasın,” dedi.

Her ikisi de gülmekten iki büklüm oldular. Bizim ise şaşkınlıktan ağzımız açık kalmıştı. Ahmet Hüseyin, Ziver’in oğluna baktı. Sonra ikisi birden Kasım’a baktılar. Sonra da üçü birden bana döndüler: “Ne yapmalıyız? Onlardan kurtulmalı mı, yoksa böyle kahkahadan kırılıp bizimle alay etmelerine izin mi vermeliyiz?” diye sordular.

“Hırsızsın sen!” diye meydan okudum Mahmut’a. “Çaldın bu ayakkabıları!”

İki çocuk da yeniden kahkahayı patlattılar. Bir gözü kör olan, arkadaşını dirseğiyle dürtüp durmadan, “Dememiş miydin sana Mahmut?.. Hah hah ha!.. Dememiş miydin?.. Hah hah ha!” deyip duruyordu.

Sokakta renk renk, çeşit çeşit arabalar park etmişti. Öyle dip dibeydiler ki sanki karşımızda çelikten bir duvar vardı. O sırada tam önümdeki kırmızı otomobilin motoru çalıştı, araba gidince de önüm açıldı, sokağı görebildim.

Taksiler, otomobiller, otobüsler, çeşit çeşit araç sokağı doldurmuştu, tampon tampona yavaş yavaş ilerlerken epeyce gürültü çıkarıyorlar, kargaşaya neden oluyorlardı. Sanki birbirlerini itekliyor ve bağırıp çağırıyor gibiydiler. Bana kalırsa Tahran dünyanın en kalabalık yeri, burası da Tahran'ın en kalabalık sokağı.

Mahmut ile arkadaşı gülmekten yerlere yatıyorlardı hâlâ. Keşke onlarla kavgaya tutuşsak diye dua ettim içimden. Yeni bir küfür öğrenmişim ve bir fırsatını bulur bulmaz onu kullanmak istiyordum. Keşke Mahmut bana vursa, diyordum içimden. Vursaydı öfkelenir ve ona, "Demek bana vurdun, ha? Senin canına okuyacağım!" diyebilirdim. Aklımdan bunları geçirerek

onun yakasına yapıştım ve, “Eğer hırsız değilsen o zaman bu ayakkabıları kim aldı sana?” diye bağırdım.

İki çocuk gülmeyi kestiler. Mahmut hızla kendini kurtardı elimden ve, “Otur şuraya, çocuk,” dedi bana. “Sen ne dediğini bilmiyorsun.”

Arkadaşı ikimizi ayırdı. “Bırak onu Mahmut,” dedi. “Gecenin bu saatinde kavgaya gerek yok. Fırsat varken bırak eğlenelim.”

Biz dördümüz hâlâ onların ağızlarının payını vermek istiyorduk ama Mahmut ile arkadaşının niyeti sadece ortalıkta dolaşıp biraz eğlenmekti.

“Bak kardeş,” dedi Mahmut bana, “bu gece canımız kavga istemiyor. Eğer senin canın istiyorsa yarın akşama kadar bekle.” Öteki de ekledi: “Bu gece canımız sadece gülüp eğlenmek istiyor. Tamam mı?”

“Tamam,” dedim.

Pırıl pırıl bir otomobil tam karşımızda durdu ve boş bir yere parketti. Arabadan

bir adam, bir kadın, küçük bir oğlan çocuğu ve tüylü, beyaz, ufak bir köpek indi. Küçük oğlanın boyu Ahmet Hüseyin kaddardı, şort giymişti, ayağında beyaz çoraplar ve iki renkli sandaletler vardı. Saçları taralı ve parlaktı. Bir elinde beyaz çerçeveli bir güneş gözlüğü vardı, öteki elini babası tutmuştu. Kolları, bacakları çıplak, yüksek topuklu ayakkabılar giymiş olan kadın da köpeğin tasmaını tutuyordu. Yanımızdan geçerken mis gibi parfüm kokusu geldi burnumuza. Kasım, yerden aldığı ceviz kabuğunu küçük çocuğun kafasının arkasına fırlattı. Çocuk geri dönüp yanımıza geldi, bize bakıp, “Serseriler!” dedi.

“Kaybol, muhallebi çocuğu!” diye tısladı Ahmet Hüseyin öfkeyle.

Ben de fırsatı kaçırmadım: “Senin canına okurum ben!” diye atıldım.

Öteki çocuklar gülmekten kırıldılar. Babası oğlanın elinden tuttu, hep birlikte birkaç metre ötedeki bir otele girdiler.

Hepimizin gözleri Mahmut’un yeni

ayakkabılarına gitti yeniden. “Ayakkabılar benim için o kadar da önemli değil,” dedi Mahmut, arkadaşça. “Eğer istiyorsanız size verebilirim.” Sonra Ahmet Hüseyin’e döndü, “Gel buraya ufaklık. Gel haydi, çıkar ayakkabıları benim ayağımdan, kendin giy,” dedi.

Mahmut’un ayaklarına kuşkululu gözlerle bakan Ahmet Hüseyin yerinden kımıldamadı. “Ne diye durmuş bakıyorsun öyle?” diye sordu Mahmut. “İstemiyor musun ayakkabıları? Gelip alsana.”

Bu kez yerinden kalktı Ahmet Hüseyin, Mahmut’un yanına gitti ve ayakkabıları onun ayaklarından çıkarmak için eğildi. Biz üçümüz hiçbir şey söylemeden onları seyrediyorduk. Ahmet Hüseyin, Mahmut’un ayağını sıkıca yakalayıp çekiştirdi, ama elleri kaydı ve sırtüstü kaldırıma düştü. Mahmut ile tek gözü kör olan arkadaşları öyle bir gülmeye başladılar ki gülmekten karınlarına ağrı gireceğine emin oldum. Arkadaşı, Mahmut’u dürtüp “Dememiş

miydim sana Mahmut?.. Hah hah ha!.. Dememiş miydim?.. Hah hah ha!” deyip duruyordu yine.

Mahmut’un ayağında, Ahmet Hüseyin’in kayan parmaklarının izi görülebiliyordu. Biz üçümüz, bize oyun oynandığını sonunda anlayabilmiştik. O iki şakacının kahkahaları bulaşıcıydı, sonunda biz de katıla katıla gülmeye başladık. Ahmet Hüseyin kızarak kalktı kaldırımdan, bir an baktı bize, sonra o da kahkahalarını tutamadı. Öyle bir güldük ki sanki hiç susamayacak gibiydik. Yoldan geçenler durup bize tuhaf tuhaf bakıyor, sonra yollarına devam ediyorlardı. Öne eğilip Mahmut’un ayaklarına yakından baktım. Ayakkabı filan yoktu! Mahmut ayaklarını yeni siyah ayakkabılar giymiş gibi gösterecek şekilde boyamıştı. İyi numaraydı!

“Haydi gelin zar atalım,” dedi Mahmut.

Bende dört lira vardı. Kasım kaç lirası olduğunu söylemedi. Yeni arkadaşlarımızın beş lirası vardı. Ziver’in oğlunda on

lira çıktı, Ahmet Hüseyin'in ise hiç parası yoktu. Sokağın öbür ucuna yürüdük, kapalı bir dükkânın önünde durup oyuna kimin başlayacağını belirlemek için çöp çektikten sonra zar atmaya başladık. En uzun çöpü Ziver'in oğlu çekmişti. Zarı attı, beş geldi. Kasım atınca altı geldi. Ziver'in oğlundan bir lira alıp yeniden zar attı. Bu sefer iki geldi. Zarı Mahmut'a verdi, onun zarı dört geldi. "Şanslı gecemdeyim sanırım!" diye bağırان Mahmut ellerini sevinçle çırpı ve Kasım'ın iki lirasını aldı. Böylece sırayla ikişer ikişer zar atıp oynadık.

Sağ taraftan iyi giyimli iki genç adamın geldiğini gören Ahmet Hüseyin hemen yerinden fırlayıp, "Bir lira efendim... bir lira verin bana... Haydi, n'olur!" diye yalvardı. Adamlardan biri Ahmet Hüseyin'e bir tokat patlatıp kenara itti. Ahmet Hüseyin yeniden koştu onların önüne ve yine yalvardı. "N'olur bana bir lira verin... Bir lira nedir ki... N'olur..."

Önümüzden geçerlerken genç adam Ahmet Hüseyin'i ensesinden yakaladı, havaya kaldırdı, kaldırımın kenarındaki parmaklığa yüzüstü yatırdı; çocuğun başı so-kağa, ayakları kaldırıma doğru sarkıyordu. Ahmet Hüseyin kollarını, bacaklarını sallayarak çırpındı, sonunda ayakları yere değ-di, doğrulup kaldırımın kenarında durdu.

Sol taraftan da iki genç kızla bir delikanlı geldiler, gülümsüyorlardı. Kızların sırtında renkli, güzel, kısa elbiseler vardı ve deli-kanlının iki yanında yürüyorlardı. Ahmet Hüseyin koşup genç kızlardan birine yal-vardı: "Küçük hanım, bir lira verin bana... Karnım aç... Bir lira nedir ki... N'olur!... Küçük hanım, bir lira..!"

Kız ona aldırmadı. Ahmet Hüseyin di-lenmeye devam etti. Bu sefer genç kız cüz-danından para çıkarıp Ahmet Hüseyin'in avucuna koydu. Ahmet Hüseyin gülümse-yerek yanımıza döndü, "Ben de zar ataca-ğım," dedi.

"Hani paran?" diye sordu Ziver'in oğlu.

Ahmet Hüseynin avucunu açıp parayı gösterdi. Avucunda iki lira vardı.

Kasım, “Demek yine dilendin!” diyerek Ahmet Hüseyn’e bir tokat patlatmak üzereydi ki Mahmut araya girdi, Kasım’ın kolunu tuttu. Ahmet Hüseyn ise hiçbir şey söylemeden kendine yer açıp oturdu. Ben ayağa kalktım, “Dilencilerle zar atmam ben,” dedim.

Bir liram kalmıştı. Dört liramın üçünü oyunda kaybetmiştim. Mahmut da pek başarılı değildi, “Bu kadar zar atmak yeter,” dedim. “Haydi gelin, duvar dibi oynayalım.”

Kasım bana döndü, “Gevezelik edip oyunu bozma, Latif,” dedi. “Kim zar atmak istiyor?”

“Kendi kendine at,” dedi bir gözü görme-yen çocuk. “Biz duvar dibi oynayacağız.”

Ziver’in oğlu Kasım’ı işaret etti. “Bu çocukla zar atmanın bir yararı yok. Hep beş ya da altı geliyor ona. Haydi yazı tura atalım,” dedi.

“Tamam,” dedi Ahmet Hüseyn.

“Olmaz,” dedi Mahmut. “Duvar dibi oynayacağız.”

Sokak sakinleşiyordu. Karşı taraftaki dükkânlardan bazıları kapanmıştı. Oyuna kimin başlayacağını belirlemek üzere her birimiz kaldırımın kenarından duvarın dibine birer lira yuvarladık. Paralarımızı duvarın dibinden almamıza fırsat kalmadan “Polisler!” diye bağırdı Ahmet Hüseyn.

Elinde copuyla iki-üç adım ötemizde duruyordu bir polis. Ahmet Hüseyn, gözü kör olan çocuk ve ben koşmaya başladık. Mahmut’la Ziver’in oğlu da hemen arkamızdaydılar. Kasım duvarın dibindeki paraları toplamak üzereydi ki polis ona yetti. Copuyla vurdu, ama Kasım kaçmayı başardı. “Sizi kumarbaz serseriler!” diye bağırdı polis onun arkasından. “Eviniz, ana babanız yok mu sizin?” Sonra eğilip paraları yerden aldı ve yürüyüp gitti.

Kavşağın karşısına geçtikten sonra yalnız kalmıştım. Karşı kaldırımdaki kebabçı

kapanmıştı. Geç kalmıştım. Kebapının ı-
rağı demir kepengi yarısına kadar indirdiğı
zaman babamın yanına dönme vakti gelmiş
demekti. Sokaklarda telaşla koşarken kendi
kendime, “şimdiye kadar çoktan uyumuş-
tur babam,” diyordum. “Keşke uyumayıp
beni beklese... Ama uyumuştur bile artık...
Ya oyuncak dükkânı? O da kapanmıştır
artık. Gecenin bu saatinde kim oyuncak alır
ki?.. Hiç kuşkum yok, devemi dükkânın içi-
ne tıkmışlar, kapıyı kilitleyip gitmişlerdir...
Keşke devamle konuşabilsem. Korkarım ki
geçen gece yaptığımız planları unutmuş-
tur. Ya gelmezse?.. Yo, kesin gelir. Bu gece
geleceğini ve beni alıp Tahran’da gezdire-
ceğini kendisi söyledi. Deveyle gezmek ne
kadar eğlencelidir ya!..”

Ansızın bir fren sesi duyuldu ve öyle bir
havaya utum ki bir an öbür dünyaya fırlatıldığını sandım. Yere düştüğümde soka-
ğın ortasında bir arabanın bana çarptığını
anladım, mucize eseri bir yerime bir şey ol-
mamıştı. Tam bileğimi ovuşturuyordum ki

arabadan kafasını uzatan bir kadın, “Arabanın önünden çekilsene!.. Heykel gibi diki-
lip durma orada!” diye bağırdı.

Birden kendime geldim. Direksiyonda yüzü gözü boyalı yaşlıca bir kadın oturuyordu. Yanında kıvrılmış oturan iri, boynu tasmalı köpek camdan bakıp havladı. Eğer hemen bir şey yapmazsam –örneğin otomobilin camını tuzla buz etmek gibi– öfkemden patlayacağımı ve olduğum yerden bir daha kıpırdayamayacağımı hissettim.

Yaşlı kadın bir-iki kez daha bastı kornaya ve “Sağır mısın sen?” diye bağırdı. “Çekilsene arabanın önünden!”

Yanımızdan bir-iki araba daha geçti. Yaşlı kadın başını camdan uzattı, başka bir şey daha söyleyecekti ki arabaya tükürdüm, ağzıma geleni söyleyip kaçtım oradan.

Epeyce bir süre koştuktan sonra kapalı bir dükkânın önündeki basamağa oturdum. Kalbim güm güm çarpıyordu. Dükkânın demir kafesli bir kepengi vardı. İçerisi aydınlıktı. Vitrinde çeşit çeşit ayak-

kabılar duruyordu. Babamın söylediğine göre, on günlük kazancımız bile böyle bir çift ayakkabı almaya yetmezdi.

Başımı kapıya dayadım, bacaklarımı gerdim. Bileğim hâlâ acıyordu, midem de açlıktan kazınıyordu. Hiçbir şey yemediğimi hatırladım. “Bu gece de aç uyuyacağım,” dedim kendi kendime. “Keşke babam benim için bir şey ayırmış olsa...”

Birden bu gece devemin gezdirmek için gelip beni alacağını hatırladım. Hemen yerimden fırlayıp yoluma devam ettim. Oyuncakçı kapalıydı ama demir kafesin arkasından oyuncakların seslerini duyabiliyordum. Yük treninin tıkırtısı ve düdüğü duyuldu. Kocaman siyah ayı makineli tüfeğin arkasında oturuyordu, peş peşe ateş edince güzel, sevimli oyuncak bebekler korkuyorlardı. Maymunlar köşeden köşeye atlıyor, bazen de devenin kuyruğuna asılıyorlardı, sonunda deve bağırıyor, gitmelerini söylüyordu maymunlara. Uzun kulaklı bir eşek dişlerini gıcırdatıp anırıyordu.

Ayı yavrularının ve bebeklerin sırtına binmesine izin veriyor, uzun adımlarla dükkânın içinde gezdiriyordu onları. Devenin kulakları duvarda tıklayan saate yönelmişti, sanki biriyle randevusu varmış gibiydi. Tepede uçaklarla helikopterler uçuyordu. Kaplumbağalar kabuklarının altında uyukluyorlardı. Dişi köpekler yavrularını emziriyorlardı. Kedinin biri, bir sepetteki yumurtaları aşırıyordu gizlice. Tavşanlar karşılarındaki dolapta duran avcıya şaşkınlık içinde bakıyorlardı. Kara maymun, her zaman dükkânın vitrininde duran ağız mızıkasını kalın dudaklarına götürünce çeşitli hoş notalar duyuluyordu. Bebekler, otomobillere ve otobüslere binmişlerdi. Tanklar, tüfekler, tabancalar ve makineli tüfekler hızla mermiler ve bombalar gönderiyorlardı sağa sola. Beyaz tavşanlar ayaklarının arasında kocaman havuçlar tutuyorlar, onları kemirirken dişleri ta kulaklarına kadar görünüyordu.

İçlerinde en önemlisi benim devemdi,

eğer hareket etmeye kalkışırsa her şeyi devirirdi. Öyle iriydi ki vitrine sığmıyordu, bu yüzden sabahtan akşama kadar kaldırımın kenarında durup insanları seyrediyordu. Şimdi dükkânın ortasında durmuş boynundaki çingirakları sallıyor, sakız çiğniyor ve kulaklarını duvarda tıklayan saatin olduğu yöne dikeydi. Ara sıra beyaz tüylü deve yavruları dolabın içinden, “Anne, dışarı çıkarsan bizi de al, olur mu?” diye sesleniyorlardı.

Devemle biraz konuşmak istiyordum ama ne kadar yüksek sesle bağırsam bağırayım beni duymuyordu. Ötekiler belki seslerini kısarlar diye umarak kapıya birkaç tekme savurdum ama tam o sırada biri kulağıma yapıştı ve, “Deli misin sen çocuk? Çek git buradan, evine gidip yat!” dedi.

Oralarda oyalanmanın zamanı değildi. Polisin elinden kurtuldum ve yola koyuldum, daha fazla gecikmemeliydim.

Babamın yanına vardığımda sokaklar iyice sessizleşmiş, ıssızlaşmıştı. Ara sıra

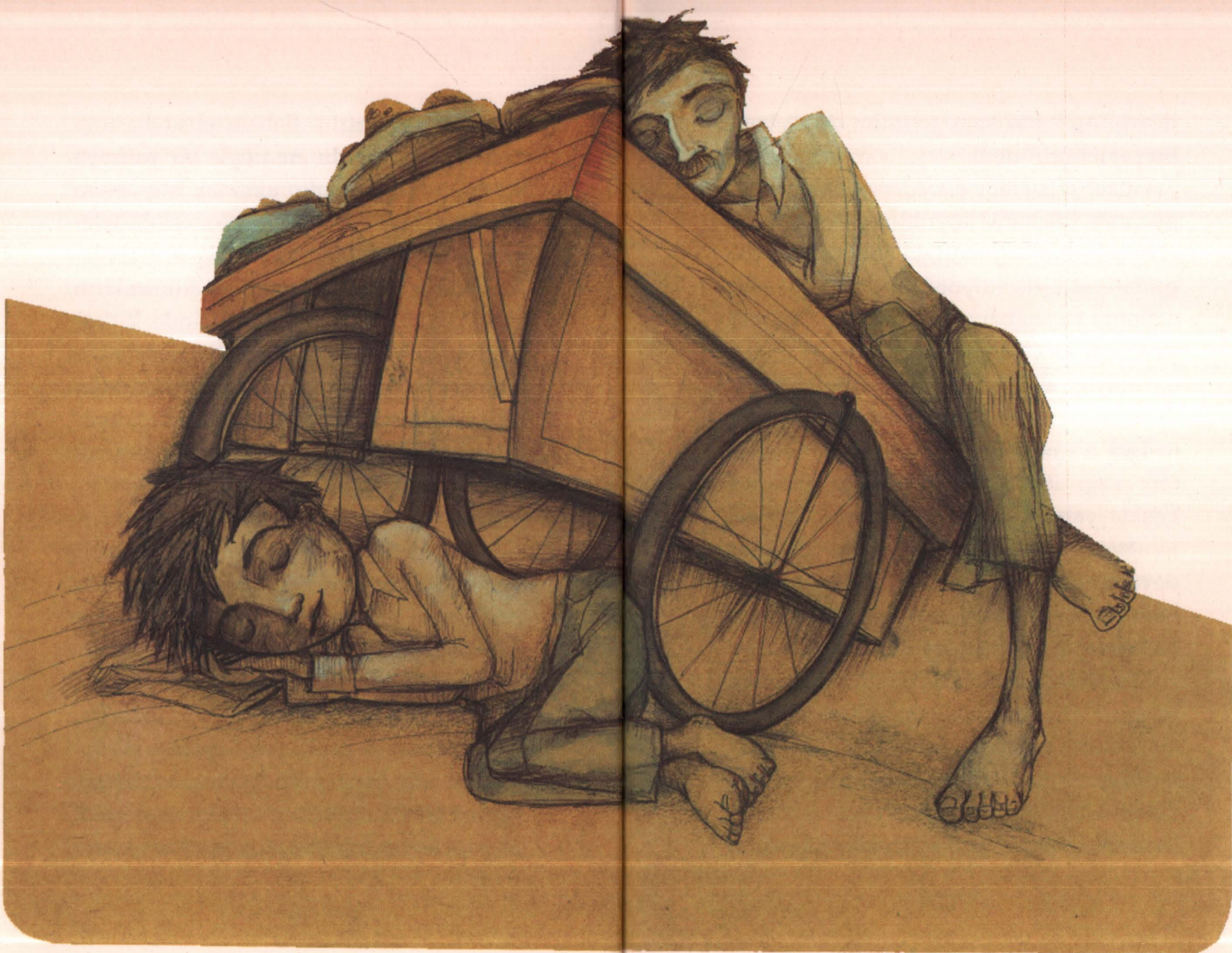
bir taksi geçiyordu. Babam el arabasının üzerinde uyuyordu ama öyle bir yatmıştı ki ben de yanına yatıp uyumak istiyorsam onu uyandırıp bacaklarını çekmesini söylemek zorunda kalacaktım. Başka el arabalarında da uyuyanlar vardı, ya kaldırımların kenarlarında ya da duvarın dibinde. Birkaç kişi de yerde uyuyordu. Bizim kasabadan birinin dondurma tezgâhının bulunduğu kavşaktaydık. Orada öylece dururken uyu-yakaldım ve yavaşça kayıp el arabamızın dibine çöktüm.

ın!.. ın!.. ın!...

“Latif, canım, beni duymuyor musun? Ben senin devenim. Seni dolaştırmaya geldim. Haydi bin sırtıma da gidelim.”

Devem balkona yanaştığında ben de yattaktan indim, bir sıçrayışta devenin sırtına bindim. ölerek, “Sırtında oturuyorum, artık bağırmana gerek yok,” dedim.

Deve de beni gördüğüne sevinmişti. Ağzına bir sakız attı, bana da bir tane verdi ve yola koyulduk. Bir süre gittikten sonra

deve, “Ağız mızıkayı getirdim. Al da bana bir şeyler çal,” dedi.

Güzel mızıkamı deveden aldım ve var gücümle üflemeye koyuldum. Deve de benim çalışıma boynundaki çingirakları çingırdatarak eşlik ediyordu.

Sonra başını bana çevirip, “Latif, yemek yedin mi sen?” diye sordu.

“Hayır,” dedim, “param yoktu.”

“O zaman önce gidip yemek yiyelim.”

Tam o sırada beyaz bir tavşan bir ağaçtan aşağı atladı ve “Deveciğim, bu gece köşkte yemek yiyeceğiz,” dedi. “Ben geleceğinizi ötekilere söylerim, siz yolunuza devam edin.” Tavşan kemirmekte olduğu havucun kalan parçasını kaldırımın kenarına fırlatıp zıplaya zıplaya uzaklaştı.

“Köşkün ne demek olduğunu biliyor musun?” diye sordu deve.

“Sanırım yazlık ev demek.”

“Hayır,” dedi deve. “Yazlık ev değil. Zenginler, iklimi güzel olan yerlerde kendilerine konaklar ve görkemli evler yaptırırlar

ve ne zaman canları istese oraya gidip dinlenir, hoşça vakit geçirirler. Bu evlere köşk denir. Köşklere yüzme havuzu, fıskiyele, kocaman bahçeler, çiçek dolu saksılar vardır. Bahçıvanlar, aşçılar, uşaklar ve hizmetçiler çalışır orada. Bazı zenginlerin yabancı ülkelerde birkaç köşkü bulunur. Örneğin İsviçre ve Fransa'da. Şimdi biz de Tahran'ın kuzeyindeki köşklere birine gidiyoruz, yazın sıcağında biraz ferahlayalım diye."

Deve bunları söyler söylemez birden kanatları oluşmaya başladı. Kuşlar gibi havalandık. Ayaklarımın altında sevimli, tertemiz evler vardı. Havada en ufak bir duman ya da pislik kokusu yoktu. Evler ve sokaklar öyle düzenliydiler ki sanki film izler gibiydim. Deveye, "Tahran'ın dışına çıkmıyoruz, değil mi?" diye sordum.

"Nereden aklına geldi bu?"

"Nereden olsun, burada ne duman var ne de pislik kokusu. Evlerin hepsi kocaman ve güzel, tıpkı bir çiçek buketi gibi."

Deve gülümsedi. "Haklısın oğlum Latif.

Tahran iki bölümdür. İkisinin de kendine özgü nitelikleri vardır. Biri kuzeydir, biri güney. Kuzey temizdir ama güneyde duman, pislik, toz ve çamur görülür, çünkü köhne otobüslerin hepsi orada çalışır. Bütün kireç ocakları oradadır, kamyonlar da oraya gidip gelirler. Güneydeki sokakların çoğu asfalt değildir, kuzeydeki kanalizasyonların kirli suyu aşağıya, güneye akar. Kısacası güneyde yoksul, karınları doymayan insanlar yaşar, kuzeyde ise varlıklı ve güçlü insanlar. Hasırabad, Naziabad ve Hacı Abdül Mahmut Caddesi'ndeki on katlı mermer yapıları gördün mü hiç? Bu yapılarda lüks otomobilleri, değerli köpekleri olan zenginlerin şık mağazalar vardır."

"Güneyde böyle şeylere rastlanmaz," dedim. "Orada kimsenin otomobili yoktur, ama birçok kişinin el arabası vardır, evleri de derme çatmadır."

Karnım öyle açtı ki midemin dibinde delik açılacak sandım.

Ayaklarımızın altında renkli ışıklar yanan kocaman bir bahçe uzanıyordu, serin ve temizdi orası, ağaçlar ve çiçekler görölüyordu. Tam ortada bir buket çiçeğe benzeyen büyük bir fıskiye vardı, birkaç metre ötede de süs balıklarının yüzdüğü havuzun çevresinde masalar ve sandalyeler, çiçekler ve çiçek açmış ağaçlar bulunuyordu. Masaların üzerine baş döndürücü kokuları olan çeşit çeşit yiyecekler konulmuştu.

“Haydi aşağıya inelim, yemek hazır,” dedi deve.

“Ama bahçenin sahibi nerede?”

“Onu merak etme,” dedi deve. “Burarlarda değil.”

Deve, havuzun kenarındaki renkli taş döşeli alana indi, ben de sırtından yere atladım. Tavşan bizi bekliyordu. Elimden tutup masalardan birine götürdü beni. Az sonra da konuklar gelmeye başladılar. Oyuncak bebekler otomobillerle, bir grup konuk helikopter ve uçakla gelmişlerdi; eşek, iri adımlar atıyor, kaplumbağalar

yavru develerin kuyruğuna asılıyordu; zıplayıp taklalar atan maymunlar ve telaşla koşuşturan tavşanlar hepsi birden hiç gecikmeden vardılar bahçeye. Bu akşam yemeğinin konukları ne kadar da gürültücü ve tuhaftı. Yemeklerin kokusu bile insanın ağzını sulandırmaya yetiyordu: kızarmış hindiler, tavuk kebabı, çeşit çeşit pilavlar, haşlama etler ve daha pek, çok adını bile bilmediğim yemekler. Canımızın çekeceği her çeşit meyvenin bulunduğu kocaman çanaklar hemen elimizin altındaydı.

Havuzun karşı tarafında duran deve herkese sessiz olmasını işaret ederek, “Küçüklü büyüklü hepiniz hoş geldiniz,” dedi. “Burada bulunmanız bizim için zevktir ama bu değerli yemeği neden ve kimin onuruna düzenlediğimizi biliyor musunuz?”

“Latif için. Keyfinin yerine gelmesi için midesini yiyeceklerle tıka basa doldurmasını istedik,” dedi eşek.

Makineli tüfeğin arkasındaki ayı, “Latif

bizi görmeye öyle çok geliyor ki biz, hepimiz, onu çok sevdik,” dedi.

“Doğru,” diye onunla aynı görüşü paylaştı leopar. “Latif bize sahip olmak istiyor, biz de ona ait olmak istiyoruz.”

Aslan da doğruladı bunu. “Zenginlerin çocukları çabucak bıkyorlar bizden. Babaları onlara durmadan yeni oyuncaklar alıyor, bu yüzden de bir oyuncakla ancak bir-iki kez oynayabiliyorlar. Sonra sıkılıp bir kenara bırakıyorlar bizi, biz de orada eskiyip kalıyoruz.”

Sözü ben aldım. “Eğer hepiniz bana ait olursanız, size söz veriyorum, sizden hiç bıkmam. Hep oynarım sizinle ve yalnız başınıza bırakmam.”

Oyuncaklar hep bir ağızdan, “Biliyoruz,” dediler. “Senin nasıl biri olduğunu biliyoruz. Ama sana ait olamayız. Çok pahalıya satılıyor biz.”

Sonra içlerinden biri, “Bana kalırsa senin babanın bir ayda kazandığı para bir taneimizi bile satın almaya yetmez,” diye atıldı.

Deve hepsini yatıştırdı ve sözlerine devam etti. “Konumuza dönelim. Bütün söyledikleriniz doğru ama biz bu toplantıyı çok önemli bir iş için planladık, bundan söz etmediniz hiç.”

Ben yine araya girdim. “Beni neden buraya getirdiğinizi ben biliyorum. Bana şunu söylemek istiyordunuz: Bak, herkes seninle baban gibi aç karınla yol kenarında uyumuyor.”

Masanın çevresinde oturan birkaç kadın ve erkek acele acele yemek yiyorlardı. Görünüşe göre bunlar o evde çalışan hizmetçilerle uşaklardı. Ben de yemeye başladım ama sanırım midemin dibinde bir delik vardı, çünkü ne kadar yersem yiyeyim yetmiyordu, midem kazınmaya, guruldamaya devam ediyordu. Tıpkı çok acıktığımda olduğu gibi.

“Karnımın hâlâ aç olduğunu rüyamda görüyor olamam,” diye düşündüm ve elimi gözlerime götürdüm. Her iki göz kapağım da açıktı. Kendi kendime, “Uyuyor muyum?”

dedim. “Yo, uyumuyorum. Uyuyan birinin gözkapakları kapalıdır ve gözleri görmez. O zaman neden doymuyorum? Neden mide-min kazındığını hissediyorum?”

Bu arada binayı dolaşıyor, duvarlarındaki değerli taşlara dokunuyordum. Tozun ve pisliğin nereden geldiğini anlayamamıştım, birden yüzüme bir şey çarptı. Bodrum katındaydım, bu yüzden ortamın tozlu olduğunu düşündüm. İlk attığım adımda ağzıma burnuma öyle bir toz doldu ki hapşurdum. “Hap-şu!”

“Ne oluyor?” diye düşündüm. “Neredeyim ben?”

Çöpçünün süpürgesi tam burnumun dibinden geçti ve kaldırımın tozunu kirini suratıma savurdu.

“Neler oldu? Neredeyim?” diye sordum kendime. Düş görmüyordum, öyle değil mi? Ama uyumuyordum da, babamın el arabasını görüyor, taksilerin gürültülerini duyuyordum. Sonra gözlerim kavşaktaki

binalara gitti, sabah karanlığıydı. Demek uyanıktım. Çöpçü yanımdan uzaklaşmıştı ama hâlâ tozları, çöpleri sağa sola savuruyor, bunlar kaldırımında yol yol iz bırakırken çöpçü yoluna devam ediyordu.

“Demek hepsi bir düştü,” diye geçirdim aklımdan. “Hayır, değildi!.. Evet, düştü hepsi. Hayır, değildi!.. Hayır!.. Hayır!..”

Çöpçü geri gelip bana baktı. Babam da el arabasının üzerinden bana doğru eğilip “Latif, uyuyor musun?” diye sordu.

“Hayır!.. Hayır!..”

“Uyumuyorsan, neden bağıırıp duruyorsun o zaman?” diye sordu babam. “Gel yanıma.” El arabasının üzerine çıktım. Babam elini başımın altına koydu ama ben uyumadım. Midem kazınıyordu. Midem sırtıma yapışmıştı. Uyumadığımı gören babam, “Dün gece geç kaldın, ben de o kadar yorgundum ki erkenden uyuyakalmışım,” dedi.

“İki araba çarpıştı, ben de durup seyretiltim. Bu yüzden geç kaldım,” dedim.

Sonra da ekledim. “Baba, develer konuşabiliyor ve uçabiliyor...”

“Yo, doğru değil bu.”

“Haklısın,” dedim ben de. “Kanatları yok ki.”

“Oğlum, senin neyin var? Her sabah uyanınca develerden söz ediyorsun.”

Aklımda başka bir şey vardı, “Zengin olmak iyi bir şey, değil mi baba?” dedim. “O zaman insan canı ne isterse yiyebilir. Doğru değil mi baba?”

“Nankör olma oğlum. Kimi zengin, kimi yoksul yapacağını ancak Allah bilir.”

Babam hep böyle söylerdi.

Hava aydınlanınca babam sandaletlerini başının altından aldı ve ayaklarına geçirdi. “Dün patates satamadım,” dedi. “Yarisından fazlası duruyor.”

“Başka bir şey alsaydın keşke, satmak için.”

Babam yanıt vermedi. El arabasının asma kilidini açtı, iki dolu torba çıkardı, içindekileri arabaya boşalttı. Ben de teraziyile

ağırlıkları çıkardım ve düzene soktum. Sonra da yola koyulduk.

“Gidip çorba içelim,” dedi babam.

Babam hangi sabah, “Gidip çorba içelim” dese, bir gece önce yemek yemediğini anlardım.

Çöpçü sokağın sonuna kadar süpürmüştü kaldırımını. Kent Parkı’na doğru yürüdük. Yaşlı çorba satıcısı her zamanki gibi kaldırımın kenarında oturuyordu, sırtı sokağa dönüktü, önündeki ağır ateşin üzerinde bir kazan çorba fokurduyordu. Kazanın çevresinde oturan kadınlı erkekli üç müşteri alüminyum kâselerden çorba içiyorlardı. Piyango bileti satan bir kadın, tıpkı piyango bileti satıcısı Ziver gibi yırtık bir örtü örtmüştü başına. Yere çömelmiş, piyango biletlerini kucağına koymuş, dizlerini kirli bir başörtüsüyle örtmüştü.

Babam yaşlı satıcıyı selamlayıp oturdu. Birer küçük kâse çorbayı bir parça ekmekle midemize indirdikten sonra kalktık yine. Babam bana iki lira verdi ve “Ben işe

çıkıyorum,” dedi. “Öğlen buraya gel de birlikte yemek yiyelim.”

İlk gördüğüm kişi Ziver’in oğlu oldu. Bir adamın yolunu kesmiş, “Bir bilet alın beyim. Büyük olasılıkla kazanırsınız. N’olur beyim, alın bir tane,” deyip duruyordu.

Adam Ziver’in oğlunun elinden zorlukla kurtulup gitti. Çocuk içinden söylendi, tam gitmek üzereydi ki ona seslendim. “Yutturamadın adama.”

“Keyfi yoktu; karısıyla kavga etmiştir bence.”

Birlikte yürümeye başladık. Ziver’in oğlu elindeki on-on beş biletlik desteyi insanların burunlarına uzatıp, “Piyango bilet, beyim? Bir bilet alsanıza hanımım?” diye yineliyordu.

Ziver’in oğlu sattığı her bilet için annesinden bir lira alıyordu. Masraflarını çıkarınca bilet satmayı bırakıyor, oyun oynuyor, ortalıkta koşuşturuyor, kavgaya tutuşuyor ya da sinemaya gidiyordu. Hepimizden

çok parası vardı onun. Öğlenleri köprünün altındaki su kanalına uzanıp yatmayı ve bir-iki saat uyumayı alışkanlık edinmişti. Sabahları, daha güneş doğmadan kalkar, annesinden on-on beş tane piyango bileti alır, sabah müşterilerini kaçırmamak ve işini öğlene kadar bitirmek için yola koyulurdu. Öğle sonralarını da bilet satarak ziyan etmek istemezdi.

Nadir Sokağı'na gelene kadar Ziver'in oğlu üç tane bilet satmıştı. O sokağa vardığımızda, "Ben burada kalacağım," dedi bana.

Dükkânlardan sadece birkaç tanesi açıktı. Oyuncakçı kapalıydı. Devem henüz kaldırımın kenarına çıkmamıştı. Kapıya vurup onu sabah uykusunda rahatsız etmeye gönlüm elvermedi. Dükkânın önünden geçip sokağın ilerilerine yürüdüm. Sokaklar öğrencilerle doluydu. Her arabada anne babasıyla okula giden bir ya da iki çocuk vardı.

Sabahın bu saatinde sadece Ahmet

Hüseyin'i bulabilirdim bana arkadaşlık edecek. Birkaç sokaktan daha geçtikten sonra duman ya da pislik görünmeyen sokaklara geldim. Buradaki çocukların da büyüüklerin de üstleri başları pırıl pırıldı. Genç kızlarla kadınlar renkli çiçekler gibi ışııl ışııldı. Mağazalarla evler güneşin altında birer ayna gibi parlıyorlardı. Ne zaman böyle mahallelere gelsem, bir sinemada oturup film izlediğimi düşünürdüm. Bu insanların ne tür yiyecekler yediklerini, nasıl uyuduklarını, nasıl konuştuklarını ya da o yüksek, temiz binalarda ne tür giysiler giydiklerini asla hayal edemezdim. Annemizin karnındanayken nelerle beslendiğimizi tahmin edebilir miyiz? Hayır, edemeyiz. Ben de tıpkı bu durumdaydım. Bütün bunları hayal edemiyordum.

Ellerinde okul çantalarıyla üç çocuk bir dükkânın vitrinine bakıyorlardı. Arkalarında durdum. Düzgün taralı saçlarından güzel bir koku yayılıyordu. Bir tanesinin ensesini koklamaktan kendimi

alamadım. Çocuklar arkalarına döndüler, beni yukarıdan aşağıya süzdüler, tiksinişlerdi, kaşlarını çatarak uzaklaştılar yanımdan. Uzaktalarken bir tanesinin, “Çok kötü kokuyor!” dediğini duydum.

Dükkânın vitrinindeki yansıma baktım. Saçlarım öyle uzun ve gürdü ki kulaqlarım altında kalıyordu. Kafama oturtulmuş saçtan bir şapka gibiydi. Kaba kumaştan gömleğim kirli, koyu renkteydi ve yırtık yakasından güneş yanığı tenim görünüyordu. Çıplak ayaklarım kir içindeydi, topuklarım da çatıyordu. O üç zengin çocuğun kafalarını kırmak geldi içimden. Ama benim böyle bir hayat sürmem onların suçu muydu?

Dükkândan çıkan bir adam eliyle uzaklaşmamı işaret etti ve “Çekil git buradan çocuk,” dedi. “Daha saat erken, hiçbir şey satmadım ki henüz, sana da bir şeyler verebileyim.”

Ne yerimden kımıldadım ne de ağzımı açıp konuştum. Adam bir kez daha kova-

ladı beni, “Haydi, git şuradan,” dedi yine. “Kaybol bakalım. Ne yüz­süz şeysin sen!”

Yerimden kımıldamadan, “Ben dilenci değilim,” dedim.

“A, bağışla beni küçük bey, o zaman ne istiyorsun?”

“Hiçbir şey istemiyorum. Sadece bakıyorum.”

Uzaklaştım oradan. Adam da dükkâna girdi. Kaldırımın kenarındaki su yolunun dibinde ufak parlak, beyaz bir seramik parçası çarptı gözüme. Hiç tereddüt etmeden onu aldım ve var gücümle vitrine fırlattım. Bir çatırtı duyuldu ve vitrinin camı paramparça oldu. O parçalan­an cam sanki yüreğimden büyük bir ağırlık kaldırmıştı, tabanları yağlayıp kaçtım oradan! Ahmet Hüseyin’e rastlayana kadar kaç sokaktan koşarak geçtiğimi bilmiyorum, ama o dükkândan oldukça uzaklaşmıştım.

Ahmet Hüseyin her zamanki gibi kızların okulunun önünde sağa sola koşturuyor, kızları getiren arabalara gidip dileniyordu.

Ahmet Hüseyn her sabah erkenden yapıyordu bunu. Ben onun kiminle yaşadığını bilmiyordum. Kasım onun büyükannesinden başka kimsesi olmadığını, onun da torunu gibi dilencilik yaptığını anlatmıştı. Ahmet Hüseyn ise bu konuda bir şey söylemiyordu.

Okul zili çalıp da çocuklar derse girince yola koyulduk. Ahmet Hüseyn, “Bugün fazla bir şey kazanamadım,” dedi. “Herkes bozuk param yok diyor.”

“Nereye gidelim?” diye sordum.

“Öylesine dolaşalım.”

“Yok, öyle olmaz,” dedim. “Gel gidip Kasım’ı bulalım, bir bardak ayran içelim.”

Kasım, Si Metri Caddesi’nin bitiminde ayran satardı ve onun yanına her gidişimizde bize bedava ayran verirdi. Kasım’ın babası, Hacı Abdül Mahmut Caddesi’nde ikinci el giysi alıp satardı; bir gömlek on beş liraydı; şort yirmi beş lira; ceketler ve pantolonlar yetmiş ya da seksen lira. Hacı Abdül Mahmut Caddesi, Kasım’ın çalıştığı bölgenin hemen yakınındaydı. Bu sokakta-

ki kapı eşikleri, duvarlar, hatta yerler bile kırık dökük nesnelerle doluydu; her birinin sahibi kendi yığınının başında duruyor, müşteri gelsin diye bağıırıyordu. Kasım'ın babasının küçücük bir dükkânı vardı, kendisi, karısı ve Kasım geceleri orada kalıyorlardı. Başka evleri yoktu. Kasım'ın babası, hurda demir, kirli giysiler alır, sabahtan akşama kadar Kasım'ın annesi o giysileri ya dükkânda ya da Si Metri Caddesi'nde, su yolundan akan suda yıkar, sonra da onarırdı. Hacı Abdül Mahmut Caddesi çok tozluydu, kaldırım kenarında su yolları da yoktu, içinden araç da geçmezdi.

Bir-iki saat yürüdükten sonra Ahmet Hüseyin'le birlikte Kasım'ın çalıştığı bölgeye geldik. Kasım yerinde yoktu, biz de Hacı Abdül Mahmut Caddesi'ne gittik. Kasım'ın babası bize onun annesini hastaneye götürdüğünü söyledi. Kasım'ın annesinin sağlığı hep bozuktu, ya bacakları ağrır ya da ülseri azardı.

Öğlene doğru Ahmet Hüseyin, Ziver'in

oğlu ve ben Naderi Caddesi'ndeki kaldırımın kenarına, devenin yakınına oturmuş, ayçekirdeği çitliyor ve devenin fiyatının ne olabileceğini konuşuyorduk. İçeri girip dükkâncıya sormaya karar verdik. Adam bizi dilenci sandı; daha kapıya bile varmamıştık ki, "Defolun buradan. Bozuk param yok," diye bağırdı.

"Biz para istemiyoruz ki efendim," dedim. "Devenin fiyatı ne?" Sonra da elimle dışarıyı gösterdim.

"Deve mi?" diye sordu adam, şaşkınlık içinde.

Arkamdaki Ahmet Hüseyin'le Ziver'in oğlu da tekrarladılar: "Evet, deve. Kaça satıyorsunuz?"

Dükkânın sahibi, "Çıkın dışarı! Deve satılık değil," dedi.

Bozularak çıktık dükkândan. Sanki deve satılık olsa onu alabilecek yeterince paramız varmış gibi. Deve olduğu yerde dimdik duruyordu. Üçümüzü birden aynı anda, hem de hiç zorlanmadan sırtında taşıya-

bileceğini hayal ettik. Ahmet Hüseyin'in eli devenin karnına ancak yetiştiriyordu. Ziver'in oğlu da deveyi ellemek üzereydi ki dükkân sahibi dışarı çıktı, arkadaşımın kulağını yakaladı ve öfkeyle, "Deveye dokunmayın diye yazı var, görmüyor musun?" dedi.

Sonra da devenin göğsüne iğnelenmiş ufak bir kâğıt parçasını gösterdi. Kâğıtta bir şey yazıyordu ama hiçbirimiz okuma bilmiyorduk. Oradan ayrılıp yürümeye başladık, bir yandan da çekirdek çitliyorduk. Bir süre sonra Ziver'in oğlu yorulduğunu söyledi, bir köprünün altındaki su kanalında sakin bir yer buldu, sonra da yatıp uyudu. Ahmet Hüseyin'le ben Kent Parkı'na gitmeye karar verdik. Sıcak ve boğucu bir hava vardı. Tahmin edemeyeceğiniz kadar terliyorduk. İkimiz de konuşmuyorduk. Annemin yanında olmak istiyordum ve kendimi çok yalnız hissediyordum.

Kent Parkı'nın giriş kapısında Ahmet iki lira verip yumurtalı bir sandviç aldı,

benim de bir kez ısırmama izin verdi. Sonra da su kanalındaki her zamanki yerimize gittik yıkanmak için. Biraz yukarıda yıkanan başka çocuklar da vardı, birbirlerine su atıyorlardı. Ahmet Hüseyin'le ben suyun içinde sessizce uzandık, kafalarımızı ve bedenlerimizi yıkadık, kimseye de rahatsızlık vermedik. Ama parktaki bekçiler bağırarak üstümüze yürüdüler. Hepimiz fırlayıp kaçtık, sonra da gidip kumda, güneşin altında oturduk. Babamın sesini tepemizde duyduğumda Ahmet Hüseyin'le birlikte kuma deve resmi çiziyordum. Ahmet Hüseyin bizden ayrıldı. Babamla ben ciğerci dükkânına gidip öğle yemeği yedik. "Ne oldu, Latif?" diye sordu babam, "hasta mısın?"

"Yok bir şey."

Parktaki ağaçların altına gittik, uyumak için yere yattık. Babam, benim bir yandan öbür yana döndüğümü ve uyuyamadığımı fark etmişti. "Latif, yoksa sen kavga mı ettin?" diye sordu. "Biri sana hakaret mi etti?"

Anlat bana neler olduğunu.”

Canım konuşmak istemiyordu. Sessizce üzüntü çekmek istiyordum. Annemin sesi ni duymak, onun kokusunu hissetmek, ona sarılıp öpmek istiyordum. Birden ağlamaya başladım ve yüzümü babamın göğsüne yasladım. Babam doğrulup oturdu, bana sarıldı ve doya doya ağlamama izin verdi. Ama ben hâlâ ona bir şey anlatmıyordum. Sadece annemi özlediğimi söylüyordum. Sonra uyuyakaldım, uyandığımda babam başucumda oturuyordu, kollarını göğsünde kavuşturmuş, kalabalığa bakıyordu. Bacaklarına sarılıp sarstım ve “Baba!” dedim.

Babam bana baktı, saçlarını okşadı ve, “Uyandın mı oğlum?” dedi. Başımı salladım.

“Yarın evimize dönüyoruz,” dedi babam. “Annenin yanına gidiyoruz. Eğer iş bulursak orada kalırız, kamımızı doyururuz. Yoksa da yoktur. Her ne olursa, buradakinden daha iyidir, çünkü burada biz

gariban öksüzleriz. Biz yanlarında yokken ailemizin geri kalanı da bizden daha iyi durumda değil.”

Parktan çıkıp otogara giderken sevineyim mi üzüleyim mi bilemedim. Deveden ayrılmak istemiyordum. Eğer deveyi de yanıma alabilseydim bir daha asla mutsuz olmazdım.

Biletlerimizi aldık, sonra yine sokaklarda dolaşmaya başladık. Babam akşama kadar bir yolunu bulup el arabasını satmak istiyordu. Ben bir yolunu bulup deveyi son bir kez uzun uzun seyretmek istiyordum. Uyumak için gece otogara dönmeyi planladık. Babam beni yalnız bırakmak istemiyordu, ama ben ona karamsarlığımı üzerimden atmak için biraz dolaşmak istediğimi söyledim.

Güneş batmak üzereydi. Kim bilir kaç saattir durmuş deveyi seyrediyordum ki üstü açık bir araba gelip deveyle benim yanımda durdu. Bir adamla tertemiz giyimli, neşeli küçük bir kız vardı otomo-

bilde. Kız gözlerini deveye dikmişti, keyifle gülüyordu, onların deveyi satın alıp evlerine götüreceklerini düşündüm. Küçük kız babasının elini tuttu, arabadan indi. “Daha çabuk olalım, babacım,” dedi. “Yoksa başkası gelip alır onu.”

Kızla babası dükkâna girmek üzereydiler ki beni karşılarında buldular, yollarını tıkamıştım. Neler hissettiğimi bilemiyordum. Korkuyor muydum? Ağlamak üzere miydim? Beni üzen bir şey mi vardı? Duygularımı bilemiyordum. Tek bildiğim kızla babasının karşısına dikilip, “Bu deve satılık değil, efendim,” dediğimdi.

Adam beni sertçe kenara itip, “Yolumuzun üzerinde durmasana çocuk, çekil önümüzden,” dedi.

Baba kız dükkâna girdiler. Adam dükkânın sahibiyile konuşmaya başladı. Kız da dönüp dönüp deveye bakıyordu. Öyle mutlu görünüyordu ki görenler o kızın hayatında en ufak bir üzüntü çekmemiş olduğunu düşünürlerdi. Dilim tutulmuş,

bacaklarım uyuşmuş gibiydi; kapıda durmuş dükkânın içine bakıyordum. Maymunlar, deve yavruları, ayılar, tavşanlar ve öteki oyuncaklar bana bakıyorlardı, benim için çok üzüldüklerini hissettim.

Babayla kızı dükkândan çıkmak üzereydiler. Baba, bana iki lira uzattı. Ellerimi arkama götürdüm, adamın yüzüne baktım. Nasıl baktığımı bilmiyorum, ama adam iki lirayı gerisin geri cebine soktu ve yanımdan geçti. Sonra da dükkâncı beni kapının yanından öteye itti. Dükkânda çalışan iki kişi dışarı çıkıp deveye doğru yürüdüler. Küçük kız arabaya girip oturdu ve hayranlık dolu gözlerle deveye baktı. Adamlar deveyi kaldırdıkları anda hiç düşünmeden koşup devenin bacağını yakaladım, “Bu benim devam! Nereye götürüyorsunuz onu? Bırakmam!” diye bağırdım.

Yardımcılardan biri, “Çekilsene yolumuzdan, çocuk,” dedi. “Deli misin nesin?!”

Küçük kızın babası dükkâncıya, “Dilenci mi bu çocuk?” diye sordu.

İnsanlar toplanmış bize bakıyorlardı. Ben devenin bacağını bırakmıyordum. Dükkâncının yardımcıları deveyi yere indirip beni tutup çekmek zorunda kaldılar. Kızın arabadan bağırdığını duyuyordum: "Babacım, onun deveye dokunmasına izin verme!"

Babası arabaya binip direksiyona geçti. Deveyi arka koltuğa koydular. Otomobil hareket etmek üzereydi ki adamların elinden kurtulup ona doğru koştum. İki elimle arabaya yapışıp haykırmaya başladım. "Nereye götürüyorsunuz devemi? Devemi istiyorum ben!"

Kimsenin beni duyduğunu sanmıyorum. Sanki dilsiz olmuştum, gırtlığımdan tek ses çıkmıyordu ve ben bağırdığımı hayal ediyordum. Otomobilin motoru çalıştı, biri beni arkamdan yakaladı. Ellerimi arabadan kopardılar, yüzüstü yere düştüm. Başımı kaldırdım ve devemi son kez gördüm. Ağlıyordu devam ve öfkeyle boyundaki çingirakları çingirdatıyordu.

Burnumdan akan kan yüzüme bulaşmış-
tı. Tepinip ağladım içimi çeke çeke. Keşke
elimden bir şey gelseydi, dedim, keşke.

Bu kitabı neden sevdim:

.....

.....

.....

Latif, anne-babası ve kardeşleriyle birlikte küçük bir kasabada yaşamaktadır. Ailesini geçindirmekte güçlük çeken babası, Latif'i de yanına alarak

büyük bir kent olan Tahran'a gider ve orada seyyar satıcılık yaparak para kazanmaya çalışır. Latif de zamanını sokaklarda, orada edindiği yeni arkadaşlarıyla birlikte, oyun oynayarak geçirir. Günün birinde bir oyuncakçı dükkânının önünde gördüğü çingiraklı bir deveye hayran kalan Latif, o kocaman, şirin deveye sahip olmanın hayalini kurar ve dükkânın önünden ayrılmaz olur.

Ancak aynı deveyi beğenen başka çocuklar da vardır.

Çingiraklı deve sonunda kimin olacaktır acaba?

